

Examen VMBO-BB

2007

tijdvak 1
maandag 21 mei
9.00 - 10.30 uur

Nederlands CSE BB

Bij dit examen hoort een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 29 vragen en een schrijfopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 45 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

700013-1-702o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).

Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Actie tegen voedselverspilling

- 1 *Voedsel in de vuilnisbak. Je kunt in Nederland bijna uit de prullenbak eten. De meeste mensen gooien per jaar voor meer dan 1000 euro aan etenswaren weg. Een nieuwe organisatie wil die voedselverspilling tegengaan met moderne technologie en speciale acties.*
- 2 De gemiddelde Nederlander gooi- de vorig jaar 150 kilo eten weg. Ook de supermarkten brachten miljoenen kilo's voedsel naar vuilniscontainers, omdat niemand het wilde kopen. Vorige week is er een project gestart om voedsel- verkwisting tegen te gaan. De universi- teit van Wageningen gaat samen met andere bedrijven nieuwe manieren ver- zinnen om mensen wat zuiniger te la- ten omgaan met etenswaren.
- 3 „We moeten beter plannen bij het boodschappen doen”, vindt projectlei- der Henri Luitjes van de organisatie te- gen voedselverspilling. „Als mensen beter nadenken over wat ze nodig heb- ben, dan kopen ze niet te veel en hoe- ven ze ook niets weg te gooien. Voor supermarkten geldt dat nog sterker, omdat zij grotere hoeveelheden moe- ten inkopen.”
- 4 Een tweede manier is volgens de bedenkers van het project om elektro- nische ogen in de supermarkt te plaat- sen. Die houden precies in de gaten welke producten te lang in de winkel blijven liggen. Als niemand bijvoor- beeld spinazie koopt, zou een compu- ter de prijs automatisch kunnen verla- gen, zodat meer mensen besluiten om 's avonds spinazie op tafel te zetten. Het zou daarnaast handig zijn als er automatisch bijgehouden wordt wat er in de koelkast staat, wie er thuis is voor het eten en welk recept er wordt gekookt.
- 5 De projectleiders hopen bovendien dat ze een soort elektronische eet- agenda kunnen maken voor gezinnen. Zo'n agenda zou dan een sms kunnen sturen met de ingrediënten die je nodig hebt voor het koken van je maaltijd. Je haalt dan niet zo snel meer eten in huis dat daarna in de vuilnisbak belandt.
- 6 Niet iedereen doet mee aan de verspilling van voedsel. In Amerika zijn er mensen die hun maaltijden écht uit de prullenbak vissen. Ze noemen zich- zelf 'freegans'. Op internet houden ze zelfs lijsten bij met plekken waar je de lekkerste hapjes in de vuilnisbakken kunt vinden. Dit gaat natuurlijk wel erg ver. Toch kunnen we in Nederland best iets leren van die zuinigheid.

- 1p **1** In alinea 2 wordt gesproken over nieuwe manieren om mensen in Nederland wat zuiniger te laten omgaan met etenswaren.
In welk tekstgedeelte wordt dit verder uitgewerkt?
A alleen in alinea 3
B alleen in alinea 3 en 4
C alleen in alinea 4 en 5
D in alinea 3, 4 en 5
- 1p **2** Een tekst kan bevatten:
1 feiten
2 de mening van de schrijver
3 de mening van een deskundige
Wat tref je aan in deze tekst?
A 1 en 2
B 1 en 3
C 2 en 3
D 1, 2 en 3
- 1p **3** Welke zin geeft het beste de inhoud van de hele tekst weer?
A Over de hele wereld wordt jaarlijks veel voedsel verspild.
B De gemiddelde Nederlander verspilt jaarlijks 150 kilo voedsel.
C In Nederland start men een actie om de voedselverspilling tegen te gaan.
D Nederlanders zouden iets moeten leren van de zuinigheid van de Amerikanen.
- 1p **4** Een schrijver heeft altijd een bedoeling met een tekst.
Wat is de belangrijkste bedoeling van de schrijver met deze tekst?
Hij wil de lezer
A amuseren en informeren.
B amuseren en overhalen.
C informeren en overtuigen.
D amuseren, informeren en overtuigen.

Mijn vader en zijn tuin

1 *Mijn vader kwam uit een tuiniersfamilie en hij wilde altijd al een goede tuin hebben. Maar door allerlei omstandigheden kwamen we te wonen op de eerste verdieping boven een winkel, zonder een eigen stukje grond om wat op te laten groeien. Dus zodra er een kans was om een volkstuin te krijgen, ging hij er gelijk achteraan en met succes. We kregen onze eigen volkstuin! Wat kon die man een groene dingen laten groeien. Niet alleen groene trouwens, maar ook rode, zoals kool en rabarber, rode bieten, noem maar op.*

2 Later kregen we een betere tuin, vlak naast de Zuiderparkweg. Hier mochten we een klein tuinhuisje neerzetten, maar dit moest dan wel gebouwd worden volgens een van de 3 of 4 standaardontwerpen. Je kon er niet zomaar zonder meer je eigen hokje bouwen zoals in die eerste tuin. We hadden er stromend water en zelfs een toilet! We konden er koken (fles butagas zelf meebrengen) en in de schaduw zitten of binnen (als de muggenoverlast al te erg werd). Maar je mocht er niet overnachten. Natuurlijk hebben wij dat als kinderen stiekem wel eens gedaan. Dat was wel spannend, hoor!

3 Mijn vader had nauwelijks tijd om naast tuinieren nog andere dingen te doen. Hij kwam 's avonds thuis van zijn werk, gauw eten en dan hup op de fiets naar de tuin, want de ramen moesten dicht voor de nacht of het had

niet geregend of de peultjes waren te droog of ... er was altijd wel wat! Wat een drukte toch. Elke zaterdagmorgen gingen we naar de tuin, zaterdagavond terug naar huis om te slapen, zondagmorgen eerst naar de kerk en dan vlug weer terug naar de tuin. Natuurlijk mocht je op zondag eigenlijk niet werken, maar het onkruid wist dat niet; dat bleef maar groeien.

4 Een probleem was altijd dat dezelfde groente op hetzelfde moment oogstklaar was. Als de slakroppen goed waren, dan aten we een week lang niks anders dan sla, sla en nog eens sla. Zo had je ook de erwtentijd en niet te vergeten, de tijd van de spinazie, de bloemkool en de grote tuinbonen. Van die laatste kon je de fluwelen binnenkant van de schil gebruiken om wratten te verwijderen, dus nam je ze mee naar school in september om ze te ruilen voor knikkers.

5 Ach, al die groenten, ze waren wel lekker, maar er waren wel betere dingen te eten voor opgroeiende jongens zoals wij. Aardbeien bijvoorbeeld, of kruisbessen, of appels én er stonden aalbessenstruiken (lekker hoor, aalbessen, geprakt op een boterham met suiker). We kregen trouwens ons eigen hoekje tuin om iets te laten groeien. Meestal waren dat sterrenkers, die je zaaide als de eerste letter van je naam, radijsjes en wat bloemetjes.

- 2p **5** Geef in de uitwerkbijlage van de onderstaande uitspraken aan of ze waar zijn of niet.
- 1 Je at een tijdlang dezelfde groente.
 - 2 Je mocht in de volkstuin slapen.
 - 3 Op zondag hoorde je niet in de tuin te werken.
 - 4 De vader was heel vaak van huis.
- 1p **6** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst weer?
- A De volkstuin was van én voor ons allemaal.
 - B Iedereen moest meewerken in mijn vaders volkstuin.
 - C Mijn vader had nauwelijks tijd over om wat anders te doen.
 - D Mijn vaders grootste wens was om een volkstuin te hebben.
- 1p **7** Wie heeft deze tekst geschreven?
- A de dochter van de tuinman
 - B de tuinman zelf
 - C de zoon van de tuinman
 - D rotterdammers.nl
- 1p **8** Wat is de bedoeling van de schrijver van deze tekst?
- A lezers informeren over en amuseren met een leuk verhaal over een volkstuinliefhebber
 - B lezers informeren over en overtuigen van de enorme voordelen van een volkstuin
 - C lezers ertoe overhalen om ook een volkstuintje te nemen
 - D lezers overtuigen van een aantal grote beperkingen van een volkstuin

Zeeuwse mosselen uit Ierland?

1 *Zeeuwse mosselen zijn wereldberoemd en worden door vele mensen gezien als een lekkernij. Maar komen die Zeeuwse mosselen wel uit Zeeland? In 2005 bleek de helft van de totale oogst te zijn geïmporteerd, vooral uit Ierland. In maart 2006 heeft de regering echter besloten dat er geen Ierse mosselen meer verkocht mogen worden als Zeeuwse mosselen. Dat besluit heeft gevolgen voor veel betrokkenen.*

2 De oogst van Zeeuwse mosselen valt al enkele jaren tegen. Volgens directeur Edwin Foudraine van mosselkweker Prins & Dingemanse komt dat door veranderingen in de natuurlijke omgeving, waaraan niemand echt iets kan doen. Daarom mochten 40 firma's mosselen gaan importeren uit Ierland. „Door die Ierse mosselen enkele dagen in Zeeuwse wateren onder te dompelen, krijgen ze hun typische Zeeuwse smaak en mogen ze verkocht worden als Echte Zeeuwse Mosselen”, aldus Foudraine.

Milieu

3 Maar de import lokte protest uit van de milieubeweging. Die vreest dat met de buitenlandse mosselen allerlei andere kleine dieren en planten meegebracht worden, die schadelijk kunnen zijn voor de natuur in de wateren van de provincie Zeeland. De regering heeft hun nu gelijk gegeven en de import vanaf komende zaterdag verboden.

Gevolgen

4 „Als de beslissing van de regering niet teruggeschroefd wordt, dreigt de ondergang voor de Nederlandse mosselindustrie. Daarbij kunnen honderden, misschien wel duizenden banen verloren gaan”, vervolgt Foudraine. „Bovendien zullen er bij het begin van het mosselseizoen vermoedelijk maar half zoveel Zeeuwse mosselen als vorig jaar beschikbaar zijn. Daardoor zullen de prijzen waarschijnlijk verdubbelen. Als oplossing gaan we gewoon mosselen verkopen uit Ierland, Noorwegen en Canada. We verpakken en verkopen ze in hun eigen water, dan mogen ze wel ons land binnengehaald worden. Maar je mist dan wel de typische smaak van de Zeeuwse mosselen.”

Smaak

5 Over die smaak valt trouwens te twisten. De bekende TV-kok Herwig van Hove is daar heel duidelijk in: „Buitenlandse mosselen in Zeeuws water leggen en ze dan als Zeeuwse mosselen verkopen, dat vind ik bedrog. Bovendien helpt het niet. Of ze nu uit Zeeland, Ierland, Noorwegen of Canada komen, ze smaken allemaal naar niets! Nee, geef mij maar de Franse mosselen uit Bretagne. Die groeien gewoon in het wild in plaats van in een kwekerij en dat proef je.”

- 1p **9** Met wat voor soort inleiding begint deze tekst?
De inleiding
A geeft een persoonlijke mening over het onderwerp.
B is een grappig verhaaltje om de aandacht te trekken.
C stelt een belangrijke persoon uit de tekst aan ons voor.
D vertelt wat er van het onderwerp van de tekst behandeld wordt.
- 2p **10** In alinea 4 worden drie mogelijke gevolgen genoemd van het importverbod.
→ Noteer die gevolgen.
- 1p **11** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van deze tekst weer?
A De helft van de Zeeuwse mosselen wordt niet eens in Zeeland gekweekt.
B Franse mosselen zijn lekkerder dan Zeeuwse, Ierse, Noorse en Canadese.
C Het besluit om de import van mosselen te verbieden kent voor- en tegenstanders.
D Zeeuwse mosselen zijn wereldberoemd en worden gezien als delicatessen.
- 1p **12** Wat is de bedoeling van de laatste alinea van deze tekst?
A een afrondende mening geven van een bekende kok
B een ernstige waarschuwing geven
C een gunstige toekomstverwachting geven
D een samenvatting geven van de hele tekst

Drop

1 *Mocht je ooit een Russisch meisje te logeren hebben of een Japanse jongen, dan is het geinig eens te kijken wat voor uitwerking een dropje op je logé zal hebben. Is je gast beleefd, dan zal hij ermee in zijn mond blijven zitten, terwijl zijn tong brandt door de zoute smaak. Heeft hij wat minder manieren, dan sprint hij naar de vuilnisbak om het dropje uit te spugen. Logisch, want in het buitenland is drop lang niet zo bekend als bij ons. Maar weten wij zelf eigenlijk wel wat drop is?*

2 Waar het woord 'drop' vandaan komt, is een raadsel. Niemand weet wie dat vreemde goedje hier in Nederland voor het eerst 'drop' is gaan noemen. En in het Engels, Duits of Frans bestaat er wel een woord voor, maar 'liquorice' is niet te vergelijken met ons dropje. Toch begint ook in het buitenland langzaam maar zeker de waardering voor ons populaire snoepje wat toe te nemen. Hollandse emigranten laten hun achtergebleven familieleden nog steeds kilo's nasturen. Op die manier is het buitenland in aanraking gekomen met drop. Tegenwoordig exporteren we onze drop over de hele wereld. Maar als je op reis gaat en je kunt niet zonder, dan moet je voor de zekerheid toch maar een zakje meenemen.

Ingrediënten

3 De basis van drop is de wortel van de zoethoutstruik, die groeit in subtropische streken zoals Spanje, Italië en China. Pas vier jaar na het planten kunnen de wortels van een struik worden geoogst. Dat valt niet altijd mee, omdat ze soms wel vier meter diep zitten. De wortels worden gedroogd, vermalen en met water tot pulp gemaakt.

Die pulp wordt in grote blokken gegoten: de blokdrop. Deze blokdrop is klaar voor de export; het grootste deel daarvan gaat naar Nederland.

4 Een dropje hoeft maar zo'n drie procent blokdrop te bevatten om een goede dropsmaak te krijgen. Aan de blokdrop worden nog andere ingrediënten toegevoegd: suiker, gelatine, glucosestroop, honing, zetmeel en salmiak. Dit wordt gemengd en gekookt tot een massa die ze in de fabriek het 'deeg' noemen.

5 Als het deeg helemaal klaar is, wordt de massa door buizen naar de gietmachine gepompt, die de vormpjes vult. Zo worden allerlei verschillende figuurtjes gemaakt zoals boerderijfiguurtjes, autootjes of muntjes. De vormpjes zijn eigenlijk niets anders dan kuiltjes in een laag zetmeel. Na twee dagen drogen zijn de dropjes hard genoeg. Ze worden uit de bakken gehaald, waarna het zetmeel eraf geblazen wordt. Daarna krijgen ze een glanzend laagje door een mengsel van olie en bijenwas.

Inpakken

6 Na twee dagen kunnen de dropjes worden ingepakt. Dat is een behoorlijke klus: sommige gaan gewoon in een zakje, andere moeten keurig netjes in een rolletje. Er zijn ongeveer net zoveel mensen bezig met inpakken als met het produceren van het dropje. Afhankelijk van de dropsoort duurt het zo'n vier tot twaalf dagen voordat het dropje naar de winkel kan.

Drop in getallen

7 Op meer dan 75.000 verkooppunten kun je in Nederland drop kopen. Niet alleen in de supermarkt en bij dro-

gisterijen, maar ook bij benzinestations, tabakszaken, snackbars, cafés, kantines en bioscopen. Er zijn zelfs speciale drop-shops. Jaarlijks consumeren wij Nederlanders zo'n 32 miljoen kilo drop en daar betalen we

149 miljoen euro voor. In de snoep top-zes staat drop op de derde plaats, tussen kauwgum, pepermunt, keelpastilles en andere snoepjes. Je ziet het: drop is een miljoenenaanlegenschap.

- 1p **13** Wat is de belangrijkste bedoeling van de schuingedrukte inleiding?
Deze inleiding geeft
- A** een algemene indruk van het onderwerp van de tekst.
 - B** een persoonlijke mening over het onderwerp.
 - C** een uitleg over de opbouw van de tekst.
 - D** een samenvatting van de rest van de tekst.
- 1p **14** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van de alinea's 4 en 5 samen?
- A** Dropdeeg
 - B** Vormpjes
 - C** Dropproductie
 - D** Gietmachine
- 2p **15** Geef in de uitwerkbijlage bij de volgende uitspraken aan of ze juist of onjuist zijn.
- 1 Drop is intussen ook in het buitenland verkrijgbaar.
 - 2 Drop bestaat voor het grootste deel uit blokdrop.
 - 3 De meeste drop wordt gemaakt in de landen waar de zoethoutwortel groeit.
 - 4 Door drop in metalen vormpjes te gieten ontstaan de verschillende figuurtjes.
 - 5 Voor het inpakken van drop zijn meer mensen nodig dan voor de productie ervan.
- 1p **16** Wat is de bedoeling van de laatste alinea?
- A** adviezen geven
 - B** een samenvatting geven
 - C** nieuwe gegevens toevoegen
 - D** toekomstverwachtingen geven
- 1p **17** Welke zin geeft het beste de inhoud van de hele tekst weer?
- A** Drop is heel bijzonder snoepgoed dat vooral in Nederland in grote hoeveelheden gemaakt en geconsumeerd wordt.
 - B** Het duurt een behoorlijke tijd voordat de zoethoutwortel goed is om er blokdrop van te maken.
 - C** Ook in het buitenland komt er steeds meer belangstelling voor Nederlands populairste snoepje, het dropje.
 - D** Afhankelijk van de dropsoort duurt het 4 tot 12 dagen voordat een dropje klaar is voor de verkoop.

De tomaat is niet van gisteren

- 1 *De tomaat is heus niet van gisteren. Als je een tomaat eet, kauw je op honderden jaren geschiedenis. Alle tomaten komen oorspronkelijk uit het Andesgebergte in Zuid-Amerika. Ze zijn begonnen als dwergen, maar in de loop der tijd zijn ze sterk verbeterd. Nu zijn er wereldwijd wel honderden soorten: kleine, grote, ronde, langwerpige, gele, rode, gladde en geribbelde. De tomaten-verbeteraars zijn evenwel nog lang niet klaar. Eén ding verandert niet: een tomaat is pas een tomaat als hij naar tomaat smaakt.*
- 2 Hoewel Spaanse ontdekkingsreizigers de tomatenplant al mee naar Europa namen, is men in Nederland pas rond 1900 met de teelt van tomaten begonnen. Dat gebeurde in de reeds bestaande druivenkassen in het Westland, want ook een tomaat wil het lekker warm hebben. Vanaf het begin is er hard gewerkt aan het verbeteren van de eigenschappen van de tomatenplant. Daartoe gebruikt men de techniek van het kruisen van verschillende soorten. Op die manier heeft men de groei van de kastomaat kunnen versnellen.
- 3 Het succes van de tomaat in Nederland is mede te danken aan de vindingrijkheid van twee Hollandse tuinders. Zij vertrokken in 1920 per schip naar Amerika om daar een van de grote Amerikaanse tuinbouwtentoonstellingen te bezoeken. Tot hun verbazing zagen ze dat de Amerikanen een tomaat hadden bekroond, die alle kwaliteiten in zich had om in Nederland goed te groeien en te bloeien. Zowel de vorm als het model van de vrucht bleek ideaal. Ze slaagden erin wat zaad te kopen en dit mee te nemen naar Nederland. De oogst in de kas bleek boven verwachting meer op te leveren dan de tot dan toe bestaande soorten.
- 4 Na de Tweede Wereldoorlog groeide de export van in Nederland gekweekte tomaten sterk. Vooral naar Duitsland was dat het geval, het land dat veel later tevens zorgde voor een enorme tomatenrel. „Die Nederlandse tomaten zijn helemaal niet lekker”, zei een oosterbuur namelijk achteloos op een kwade dag. „Het zijn net Wasserbomben¹⁾.” Dat was het startsein voor de Duitse consumenten om zich massaal tegen glasgroente te keren. Volgens hen was het allemaal maar een waterige zoi. Hollandse tomaten waren bij lange na niet zo smaakvol als de zongerijpte exemplaren uit Italië.
- 5 Onmiddellijk ingrijpen was noodzakelijk. Bedrijven begonnen opnieuw allerlei tomatenrassen te kruisen, ditmaal om er meer smaak in te krijgen. Dat is een proces dat al snel vijf tot zeven jaar duurt. Ook werden nog andere varianten ontwikkeld. Binnen enkele jaren lagen de kleine cherry-tomaat, de tros-tomaat en de roma-tomaat in de supermarkt. Deze tomaten zijn allemaal smaakvoller en vooral steviger, zodat ze minder schade oplopen bij het vervoer.
- 6 Een vierkante tomaat? Dat is nog een kwestie van tijd; hij komt eraan. Een tomaat in stervorm zou ook kunnen. Het is duidelijk dat we in de nabije toekomst uit nog meer tomaten kunnen kiezen.

noot 1 Wasserbombe: waterbom; bedoeld is een waterige tomaat zonder veel smaak

- 1p **18** Wat is de bedoeling van de schuingedrukte inleiding?
- A de aanleiding noemen voor het schrijven van de tekst
 - B een belangrijk persoon uit de tekst presenteren
 - C een grappig voorval geven om de aandacht te trekken
 - D een indruk geven van wat het onderwerp van de tekst is
- 1p **19** Wat is de belangrijkste reden voor de twee tuinders om Amerika te bezoeken?
- A Ze willen een grote tuinbouwtentoonstelling bezoeken.
 - B Ze willen in Amerika tomatenzaden gaan kopen.
 - C Ze willen graag een lange bootreis maken.
 - D Ze willen naar tomatenplanten gaan kijken.
- 1p **20** Wat is het verband tussen alinea 4 en 5?
- A Alinea 4 noemt een oorzaak en alinea 5 is het gevolg.
 - B Alinea 4 noemt een middel en alinea 5 een doel.
 - C Alinea 4 en 5 vormen samen een opsomming.
 - D Alinea 4 en 5 vormen samen een tegenstelling.
- 1p **21** Welk kopje geeft het beste de inhoud van alinea 4 weer?
- A Duitsland
 - B Export
 - C Glasgroente
 - D Tomatenrel
- 1p **22** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst weer?
- A Experimenten om tomaten te verbeteren duren heel erg lang.
 - B Nieuwe tomaten zorgen ervoor dat de tuinders weer tevreden zijn.
 - C Tomaten zijn vanuit Amerika in Nederland gekomen.
 - D Tomaten zullen steeds weer veranderd en verbeterd worden.

Ruiken is kopen

1 *Winkeliers weten dat het erg belangrijk is hoe hun spullen eruit zien. Ze stallen alle producten mooi uit en zorgen dat hun winkel er netjes bij ligt. Ze geven de belangrijkste spullen de beste plaats in het rek. „Kijken is kopen”, zeggen ze dan. Maar de laatste jaren is er een trend waarbij duidelijk wordt, dat ook andere zintuigen een rol spelen bij het koopgedrag van de consument. Fabrikanten letten daarom ook op het geluid dat hun product maakt. Geuren schijnen echter nog het beste te werken.*

Geluiden

2 Een flesje bier ‘klokt’ als je het inschenkt. Wie ’s morgens wel eens cornflakes eet, herkent meteen het knapperige geluid, het ‘crunchen’. Als je denkt dat die geluiden toevallig ontstaan zijn, heb je het mis. Daar is zorgvuldig over nagedacht. Hoe meer de cornflakes kraken, des te groter is het gevoel van versheid bij de ontbijtende consument.

3 Dit trucje geldt niet alleen voor voedingsmiddelen. Autofabrikant Daimler Chrysler heeft onlangs een nieuwe afdeling geopend, waar het perfecte geluid van een dichtslaande deur ontwikkeld wordt. Ze hebben namelijk ontdekt dat klanten het belangrijk vinden, dat een deur die je dichtslaat, ook echt een gevoel van veiligheid geeft.

4 Het belangrijkste en meest onderschatte zintuig is volgens onderzoekers de reuk: maar liefst 75% van onze emoties wordt daardoor bepaald. Een test leverde het bewijs: proefpersonen mochten kiezen uit twee precies dezelfde paren schoenen. Ook moesten ze de prijs ervan schatten. Het ene paar stond in een ruimte waar het heerlijk naar bloemen geurde, het andere paar stond in een ruimte die normaal rook. 84% van de kopers koos voor het eerste paar, dat bovendien 10 dollar duurder werd geschat.

5 Brood afbakken in supermarkten is ook een goede truc. Doordat het geleverde brood nog even in de oven moet, ruikt het in de hele winkel naar vers gebakken brood. Klanten ruiken dat, krijgen een hongerig gevoel en kopen iets wat ze eigenlijk niet nodig hebben. Ook zijn twee grote hamburgerrestaurants met elkaar vergeleken. In het ene restaurant ergerden de gasten zich aan de vetlucht. Het andere restaurant lette daar beter op en had dus ook aanzienlijk meer klanten.

6 Ontwerpers richten zich tegenwoordig op meer dan één zintuig. Binnenkort komt er zelfs een speciale koektrommel op de markt met een sluiting in de vorm van een biscuitje. De geur van het koekje is in het materiaal van de trommel verwerkt, zodat hij ook nog eens lekker ruikt. Er wordt steeds meer werk gemaakt van de geur van producten.

- 1p **23** Met wat voor soort inleiding begint deze tekst?
De inleiding
A noemt de belangrijkste onderwerpen van de tekst.
B geeft een persoonlijke mening over het onderwerp.
C geeft een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst.
D geeft uitleg over de opbouw van de tekst.
- 1p **24** Wat is het verband tussen alinea 2 en 3?
A Alinea 2 noemt een oorzaak, alinea 3 het gevolg.
B Alinea 2 noemt een middel, alinea 3 het doel.
C Alinea 2 en 3 vormen samen een opsomming.
D Alinea 2 en 3 vormen samen een tegenstelling.
- 1p **25** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van alinea 4?
A Bloemen
B Emoties
C Reuk
D Schoenen
- 1p **26** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van deze tekst weer?
A Er wordt zorgvuldig nagedacht over de geluiden die producten maken.
B Ontwerpers houden vooral rekening met de geur van hun producten.
C Producten zijn beter te verkopen als je niet alleen let op hoe ze eruit zien.
D Winkeliers weten dat het erg belangrijk is hoe hun spullen eruit zien.
- 1p **27** Wat is de bedoeling van de laatste alinea van deze tekst?
A een oplossing geven
B een persoonlijke mening geven
C een toekomstverwachting geven
D een waarschuwing geven

Wel 'ns een prei met een buikje gezien?

Nee dus. Want net als veel andere soorten groenten en fruit is een prei rijk aan vezels. En die zijn niet alleen goed voor je spijsvertering, maar geven je ook een verzadigd gevoel. Echt een uitkomst als je zonder knorrende maag op je lijn wilt letten. Of er ineens achter komt dat je eigenlijk wel een maatje groter mag hebben. Kortom, wanneer je dagelijks de bekende twee ons groenten en twee keer fruit eet, blijf je makkelijker op gewicht. Denk er 'ns aan bij het boodschappen doen. En kijk ook even op **www.groentenenfruit.nl** hoe je zonder schuldgevoel toch lekker kunt tafelen.

Lekker in je vel met groenten en fruit.

CAMPAGNE GEFINANCIERD MET STEUN
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP

AGF Promotie Nederland

- 2p **28** Geef in de uitwerkbijlage van onderstaande uitspraken aan of ze juist of onjuist zijn.
- 1 De afbeelding van de dikbuikige prei is vooral een aandachttrekker.
 - 2 De vraag „Wel 'ns een prei met een dik buikje gezien?” is niet bedoeld als vraag, maar als aandachttrekker.
 - 3 De afgebeelde preistronk maakt de advertentietekst overbodig.
 - 4 De afgebeelde preistronk laat zien hoe een nieuwe, gevulde preisoort er uitziet.
- 1p **29** Teksten kunnen geschreven zijn met verschillende doelen, waaronder
- 1 informeren
 - 2 overtuigen
 - 3 amuseren
 - 4 tot handelen aanzetten

Welk(e) doel(en) heeft deze advertentie?

- A alleen 1
- B alleen 1 en 3
- C alleen 1, 2 en 4
- D 1, 2, 3 en 4

Let op: de schrijfpdracht van dit examen staat op de volgende pagina.

Schrijfpdracht

Vier weken geleden heb je meegedaan aan een actie van een chipsfabrikant, waarmee je een bezoek aan de fabriek kon winnen. Gisteren heb je te horen gekregen dat jij de gelukkige winnaar bent. Jij mag met 20 personen de chipsfabriek komen bezoeken! Je vindt het helemaal geweldig. Je zou het leuk vinden als jij met al jouw klasgenoten een bezoek mocht brengen aan de fabriek. Het is alleen zo, dat jouw klas uit 25 leerlingen bestaat en je mag maar met 20 mensen komen. Je zou graag willen weten of alle leerlingen van jouw klas welkom zijn.

Woensdagmorgen 12 september zou een mooie datum zijn om het bedrijf te bezoeken.

Een aantal ouders is bereid om jullie daarnaartoe te brengen.

Je vraagt ook of er een mogelijkheid is om daar met de ouders en de leerlingen te lunchen, omdat de fabriek nogal ver van jullie school verwijderd is.

Het zou fijn zijn als je een routebeschrijving op jouw huisadres zou kunnen ontvangen, zodat je deze voor de ouders kunt kopiëren.

Je besluit een e-mail te schrijven naar reclame@chipzz.nl om al jouw vragen te stellen.

- 12p **30** Schrijf een e-mail naar de afdeling Reclame. De medewerkers van die afdeling regelen de excursies voor deze chipsfabriek. Neem de volgende onderdelen op:
- Stel je voor en vertel in welke klas je zit.
 - Bedank voor de prijs die je gewonnen hebt.
 - Leg het probleem van het leerlingenaantal uit.
 - Geef de voorkeursdatum en -tijd aan.
 - Vraag of er een mogelijkheid om te lunchen is.
 - Doe het verzoek om de routebeschrijving op te sturen.
 - Vermeld je eigen adres.
 - Vergeet het bedankje voor de medewerking niet.

Let erop dat je alles vermeldt. Je hoeft je niet te houden aan de hierboven opgegeven volgorde.

De e-mail schrijf je in de uitwerkbijlage.

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.

De Cevo is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.